

“Pokaznyky bankivskoi systemy” [Indicators of the banking system]. Ofitsiyniy sait Natsionalnoho Banku Ukrainy. https://bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=34661442&cat_id=34798593

Vasiurenko, O. V. *Bankivskiy menedzhment* [Bank management]. Kyiv: Akademiia, 2001.

Vasileva, T. A. *Bankovskoye investirovaniye na rynke innovatsiy* [The banking investment market innovation]. Sumy: SumGU, 2007.

УДК 657.37-021.415:334.78

ТРАНСПАРЕНТНІСТЬ ЗВІТНОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЯК ЗАПОРУКА СТАЛОГО РОЗВИТКУ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР

© 2017 ІВЧЕНКО В. В.

УДК 657.37-021.415:334.78

Івченко В. В. Транспарентність звітної інформації як запорука сталого розвитку корпоративних структур

У статті обґрунтовано, що одним із проблемних аспектів сучасної моделі корпоративної звітності є її низька транспарентність, недосконалість методики формування показників, що, своєю чергою, не дозволяє комплексно проаналізувати діяльність корпоративної структури. Одним із можливих шляхів вдосконалення існуючої моделі звітності є врахування основних положень концепції сталого розвитку при розкритті інформації. У цьому контексті корпоративні структури повинні розкривати показники також за соціальними та екологічними аспектами, враховувати інтереси широкого кола користувачів – стейкхолдерів ринку. Обґрунтовано пряму залежність між транспарентністю інформації банківських структур і досягненням ними сталого розвитку; розглянуто застереження щодо асиметрії інформації банківських установ. Напрямами подальшого наукового пошуку може стати дослідження системи двосторонніх комунікацій між корпоративною структурою та її користувачами; розробка комплексної системи оцінок транспарентності та її впливу на сталий розвиток корпоративної структури.

Ключові слова: транспарентність, сталий розвиток, корпоративні структури, банк, звітність.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Бібл.:** 12.

Івченко Вікторія Вікторівна – аспірантка кафедри обліку і аудиту, Університет банківської справи (вул. Андріївська, 1, Київ, 04070, Україна)

E-mail: kvitka-tkachenko@mail.ru

УДК 657.37-021.415:334.78

Ивченко В. В. Транспарентность отчетной информации как залог устойчивого развития корпоративных структур

В статье обосновано, что одним из проблемных аспектов современной модели корпоративной отчетности является ее низкая транспарентность, несовершенство методики формирования показателей, что, в свою очередь, не позволяет комплексно проанализировать деятельность корпоративной структуры. Как один из возможных вариантов совершенствования существующей модели отчетности предлагается учитывать основные положения концепции устойчивого развития при раскрытии информации. В этом контексте корпоративные структуры должны раскрывать также социальные и экологические аспекты для широкого круга пользователей – стейкхолдеров. В процессе исследования обоснована прямая зависимость между транспарентностью информации банковских структур и достижением устойчивого развития; рассмотрены предостережения относительно асимметрии информации банковских учреждений. Направлениями дальнейшего научного поиска может стать исследование системы двусторонних коммуникаций между корпоративной структурой и пользователями информации; разработка комплексной системы оценок транспарентности и ее влияния на устойчивое развитие корпоративной структуры.

Ключевые слова: транспарентность, устойчивое развитие, корпоративные структуры, банк, отчетность.

Рис.: 2. **Табл.:** 1. **Библ.:** 12.

Ивченко Виктория Викторовна – аспирантка кафедры учета и аудита, Университет банковского дела (ул. Андреевская, 1, Киев, 04070, Украина)

E-mail: kvitka-tkachenko@mail.ru

UDC 657.37-021.415:334.78

Ivchenko V. V. The Transparency of Reporting Information as a Guarantee to the Sustainable Development of Corporate Structures

In the article, the author substantiates the view that one of the problematic aspects of the modern corporate reporting model is its low transparency, imperfection of the methods for generating indicators, which in turn does not allow for a comprehensive analysis of the activity of corporate structure. As a possible variant to improve the existing reporting model, it has been suggested to consider the basic concepts of sustainable development when disclosing information. In this context, corporate structures should also disclose the social and environmental aspects for a wide range of users – stakeholders. In the process of research, direct correlation between the transparency of banking information and the achievement of sustainable development has been substantiated; cautions regarding the asymmetry in information of banking institutions have been considered. Directions for further scientific research could be a study on the two-way communication system between the corporate structure and users of information; developing an integrated system of assessments of transparency and its impact on the sustainable development of corporate structure.

Keywords: transparency, sustainable development, corporate structures, bank, reporting.

Fig.: 2. **Tbl.:** 1. **Bibl.:** 12.

Ivchenko Viktoriia V. – Postgraduate Student, Department of Accounting and Auditing, University of Banking (1 Andriivska Str., Kyiv, 04070, Ukraine)

E-mail: kvitka-tkachenko@mail.ru

В останні роки спостерігається зміщення акцентів в економіці в бік повної інформаційної відкритості. Усвідомлення менеджерами необхідності транспарентності бізнесу змушують їх шукати шляхи для кількісного і якісного вдосконалення розкриття звітної інформації.

Проблема транспарентності бізнесу та звітних показників суб'єктів господарювання неодноразово піднімалася у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, а

саме: О. Харламової, Р. Кузіної, Й. Даньків, Т. Савченко, І. Івасів, В. Ігумова, Е. Бітті, С. Ляо. Натомість питання сталого розвитку корпоративних структур студіювали І. Васильчук, А. Гуляева, А. Пилипенко.

Варто зауважити, що в наукових працях взаємозв'язок транспарентності звітних показників та сталого розвитку корпоративної структури розкритий недостатньо, що й актуалізує дану статтю.

Завданнями статті є: систематизація наукових підходів до визначення терміна «транспарентність»; розкриття сутності концепції сталого розвитку та особливостей її реалізації в діяльності корпоративних банківських структур; побудова комплексної моделі взаємозв'язку транспарентності інформації банківських структур і досягнення ними сталого розвитку; огляд методик внутрішньої та зовнішньої оцінки транспарентності корпоративних структур.

Останнім часом довіра до звітних показників корпоративних структур значно похитнулася. Приводом для цього стали як виявлені факти непрозорості та недостовірності даних, так і пряме маніпулювання показниками звітності та результатами її аудиту. У цьому контексті варто згадати банкрутства великих корпорацій Enron (2001 р.), Tyco International (2002 р.), Adelphia (2002 р.), WorldCom (2002 р.). Однак найбільш повно виявились проблеми, пов'язані з непрозорістю звітних показників, під час фінансової кризи 2008 р.

Видається, що сучасна модель формування звітності як такої є обмеженою і не відповідає потребам ринку. Це пов'язано з тим, що вона ґрунтується на бухгалтерській моделі, яка була розроблена для оцінки діяльності компаній індустріальної епохи, для яких довгострокове інвестування та відносини з клієнтами не були ключовим фактором успіху [2].

Не викликає сумнівів той факт, що сучасна фінансова звітність, будучи одним з основних джерел інформаційного забезпечення прийняття рішень суб'єктами економіки, перестала бути релевантною. В умовах становлення нового типу економічної системи, яку характеризують як «постіндустріальна економіка», «інформаційно-інтелектуальна економіка», «економіка знань», виникла потреба у виробленні посткризової моделі бізнесу, яка б ґрунтувалася на достовірній базі даних. Однією з таких моделей є концепція сталого розвитку, яка ґрунтується на економічній, екологічній та соціальній відповідальності як окремої людини, так і компанії, корпоративної структури та країни в цілому.

Натомість транспарентність, як економічна категорія, є водночас системою відносин, що складається між учасниками ринку в процесі розкриття інформації [3, с. 86], якісною характеристикою інформації чи діяльності в розумінні прозорості, відкритості, гласності, публічності, підзвітності [11, с. 1170; 6, с. 194]. Окрім цього, транспарентна інформація асоціюється з достатньою, зрозумілою, своєчасною [3, с. 87].

У більшості джерелах дається визначення транспарентності як інтегрованого показника відкритості суб'єкта господарювання, який характеризує повноту розкриття та доступність звітної інформації про його поточний стан та перспективи діяльності [11, с. 1170]. Потрібно акцентувати увагу на тому, що поняття транспарентності є ширшим за відкритість, оскільки передбачає не лише розкриття інформації, але і її повноту, достовірність та зрозумілість для користувачів. Іншими словами, відкритість базується на кількості інформації, що надається, а транспарентність (прозорість) – на її якісних характеристиках [6, с. 66].

Банківські корпоративні структури є об'єктами імплементації концепції сталого розвитку, а також вони виступають активними суб'єктами поширення цієї концепції завдяки здійсненню відповідального фінансування. Останнє передбачає врахування фінансовим інститутом екологічних та соціальних ризиків, пов'язаних з клієнтами та профінансованими проектами [4, с. 107–108].

Можна провести паралель між політикою банку щодо впровадження у свою діяльність принципів сталого розвитку та банківськими ризиками. Так, у разі кредитування позичальників, діяльність яких є етично сумнівною чи небезпечною з точки зору екології, банки наражаються на кредитний та репутаційний ризики. Кредитний ризик розкривається в тому, що позичальник може нести штрафні санкції за результатами своєї діяльності, відшкодувати нанесені збитки. Це, своєю чергою, позначиться на фінансових можливостях боржника, адже йому доведеться сплатити борги.

Репутаційний ризик банку розкривається в тому, що погана репутація позичальника негативно позначається на репутації кредитора, якого починають асоціювати як співучасника неетичних або екологічно шкідливих проектів [4, с. 107–108].

Варто виокремити ще один вид ризиків, який виникає на перетині сталого розвитку та діяльності банку. Це моральний ризик, який виникає у сфері страхування банківських депозитів. Він полягає в тому, що банківські установи можуть приймати на себе надмірні ризики, знаючи, що можливі збитки будуть компенсовані за рахунок платників податків [12].

У соціальній сфері банківська корпоративна структура підпадає під тиск соціуму, адже від надійності та безпеки банківської системи залежить стабільність економіки загалом і добробут кожного громадянина держави. Тому, використовуючи залучені ресурси, банківська корпоративна структура зобов'язана забезпечити прозорість своєї діяльності та розкриття інформації про неї зацікавленим користувачам [4, с. 106].

Окрім урахування соціальної та екологічної складових у діяльності корпоративних структур, концепція сталого розвитку передбачає також урахування інтересів користувачів інформації, налагодження системи комунікацій між корпоративною структурою та її користувачами. Зазначимо, що в цій частині концепція сталого розвитку переключається зі стейкхолдерським підходом, сутність якого полягає в тому, що цілі компанії є набагато ширшими, ніж зростання добробуту акціонерів, та обов'язково повинні враховувати більш широке коло агентів [2, с. 92].

В Україні основними користувачами звітної інформації банківських корпоративних структур у межах зовнішнього середовища функціонування групи є Національний банк України, податкові органи, антимонопольний комітет, органи статистики, наглядова рада, рейтингові агентства, аудиторські компанії, кредитори, клієнти, банки-контрагенти, потенційні інвестори; у межах внутрішнього середовища функціонування банківської групи це: керівництво материнської компанії, керівництво інших учасників групи, інвестори (контролюючі учасники), інвестори (не контролюючі учасники) (табл. 1).

Стейхолдери банківської групи та напрямки використання ними консолідованої фінансової звітності

№ з/п	Користувач	Характеристика користувача*	Напрямки використання стейхолдерами банківської групи консолідованої фінансової звітності
Зовнішнє середовище функціонування банківської групи			
1	Національний банк України	Категоричні користувачі	Здійснення нагляду на консолідованій основі, розрахунків нормативів
2	Податкові органи	Користувачі, які очікують	Може бути основою для обчислення та сплати податків. В Україні не розвинений інститут консолідованої сплати податків
3	Антимонопольний комітет	Користувачі, які очікують	Аналіз становища банківської групи на ринку
4	Органи статистики	Користувачі, які очікують	Формування статистичних звітів на підставі даних консолідованої фінансової звітності банківської групи, їх аналіз, складання прогнозів
5	Наглядова рада	Користувачі, які очікують	Здійснення нагляду за діяльністю групи, ефективності її діяльності, законності, прозорості діяльності та розкриття інформації
6	Рейтингові агентства	Латентні користувачі	Аналіз показників консолідованої фінансової звітності банківської групи, присвоєння рейтингу
7	Аудиторські компанії	Латентні користувачі	Аудит консолідованої фінансової звітності банківської групи
8	Кредитори	Латентні користувачі	Оцінка можливостей групи в цілому та її учасників виконувати договірні зобов'язання
9	Клієнти	Користувачі, які очікують	Оцінка надійності як окремого учасника банківської групи, так і групи в цілому
10	Банки-контрагенти	Користувачі, які очікують	Оцінка ризиків співпраці з учасниками банківської групи
11	Потенційні інвестори	Латентні користувачі	Аналіз доцільності інвестування в учасника банківської групи
Внутрішнє середовище функціонування банківської групи			
12	Керівництво материнської компанії	Категоричні користувачі	Оцінка показників діяльності як материнської компанії, так і банківської групи в цілому, коригування стратегії
13	Керівництво інших учасників групи	Категоричні користувачі	Оцінка ефективності діяльності учасника банківської групи
14	Інвестори (контролюючі учасники)	Категоричні користувачі	Отримання інформації щодо результатів діяльності групи компаній, коригування стратегії, оцінка ефективності вкладень та доцільності подальшої участі в капіталі учасника банківської групи
15	Інвестори (не контролюючі учасники)	Користувачі, які очікують	Отримання інформації щодо результатів діяльності групи компаній, оцінка ефективності вкладень та доцільності подальшої участі в капіталі учасника банківської групи

Примітка: * – для характеристики користувачів була використана модель Мітчела, Агла і Вуда. За цією моделлю виділено три фактора, які визначають силу можливої дії певної категорії зацікавлених користувачів на діяльність компанії. До таких факторів належать влада, законність чи легітимність, терміновість чи невідкладність вимог. Користувачі, які мають один із зазначених факторів, є латентними, два – користувачі, які очікують; три – категоричні користувачі [2, с. 92].

Джерело: авторська розробка на основі систематизації публікацій.

Збільшення запитів від інвесторів та акціонерів щодо сталого розвитку корпоративних структур вплинуло на розширення рамок розкриття інформації: окрім традиційної фінансової або консолідованої фінансової звітності компанії, почали розкривати також нефінансові показники діяльності. Це привело до появи різних форм нефінансової звітності: соціальний звіт, екологічний звіт, звіт про сталий розвиток, звіт про соціальну відповідальність бізнесу.

Більшість сучасних бірж також зобов'язують емітентів розкривати інформацію про відповідність прин-

ципам корпоративного управління, корпоративної соціальної відповідальності, екологічної, природоохоронної та іншої інформації нефінансового характеру, які дозволяють комплексно оцінити діяльність емітента. Наприклад, такі вимоги введені на Йоганнесбурзькій фондовій біржі, Малайській біржі, Шанхайській фондовій біржі, Австрійській фондовій біржі. З метою спрощення підготовки та уніфікації нефінансової звітності були розроблені міжнародні стандарти, які дозволяють сформулювати звіт, який би відповідав різностороннім вимогам користувачів.

Найбільш відомим керівництвом по звітності в частині сталого розвитку є Керівництво з Глобальної ініціативи зі звітності (GRI), яке включає рекомендації з розробки системи показників для звітності за соціальними, екологічними та економічними аспектами діяльності компаній [2, с. 46–47].

Втім, незважаючи на збільшення обсягу інформації, яка розкривається завдяки нефінансовим показникам, проблема прозорості діяльності суб'єкта господарювання залишається невирішеною, адже представлені компаніями та корпоративними структурами показники здебільшого мають несистемний, розрізнений характер, що, своєю чергою, не дозволяє всебічно і достовірно проаналізувати діяльність компанії та її позиції на ринку, оцінити ступінь досягнення нею сталого розвитку [2, с. 4,5]. До того ж, як зазначає Л. Пилипенко, «надмірне використання неформалізованої інформаційної бази, «креативні» методи її опрацювання спричиняють галопаючі процеси віртуалізації капіталу, прояв чого знаходить вираз у гібридизації фінансових інструментів» [10].

В останні роки пропонується концепція інтегрованої звітності, яка передбачає розкриття як традиційної фінансової звітності, так і інформації за соціальними, екологічними, управлінськими, організаційними аспектами діяльності компанії. Зокрема Н. Балашова, В. Меліхов, Н. Батирова розглядають інтегровану звітність як один із еволюційних етапів розвитку корпоративної звітності [1, с. 100; 2, с. 4–5]. Варто погодитися з дослідниками, що інтегрована звітність уособлює перспективний напрямок розвитку корпоративної звітності. Втім, кардинальний перехід на її формування неможливий. Для прикладу: глобальне застосування МСФЗ узгоджується більше 30 років, що ілюструє практичну складність досягнення

глобального консенсусу. До того ж, у цій сфері виникає низка інших проблемних аспектів. Так, наприклад, не існує єдиного формату інтегрованої звітності; виникають труднощі з приводу визначення корисності інформації, яка повинна розкриватися у новому звіті. Також інтереси самих користувачів можуть часто змінюватися, тому навіть виявлення повного переліку їх інтересів на конкретний момент часу не дозволить побудувати найоптимальнішу модель звітності. Натомість оцінка компанії є складним і багатоаспектним процесом [9, с. 48].

Таким чином, враховуючи все вищевикладене, автор статті виділяє такі сучасні проблеми методологічного характеру, які існують у сфері корпоративної звітності, а саме: 1) сучасна корпоративна звітність може не відображати реальної вартості активів через різницю між балансовою та ринковою вартостями; 2) інтелектуально-інформаційні фактори створення вартості не знаходять свого відображення у фінансовій звітності через недосконалість діючих як національних, так і міжнародних стандартів (неможливість визнання за діючими стандартами внутрішньо генерованого гудвілу, інтелектуальних активів та інтелектуального капіталу); 3) необхідність розкриття екологічних та соціальних сторін діяльності корпоративних систем у корпоративній звітності актуалізує проблему розробки концептуально нової моделі звітності та формату розкриття звітних показників; 4) розширення складу зацікавлених сторін у діяльності компанії вимагає врахування зворотних зв'язків та ефектів від розкриття інформації та підвищення рівня прозорості діяльності корпоративної структури.

Між рівнем прозорості звітних показників корпоративної структури та досягненням нею сталого розвитку існує пряма залежність. Комплексну модель взаємозв'язку між цими двома величинами графічно зображено на рис. 1.

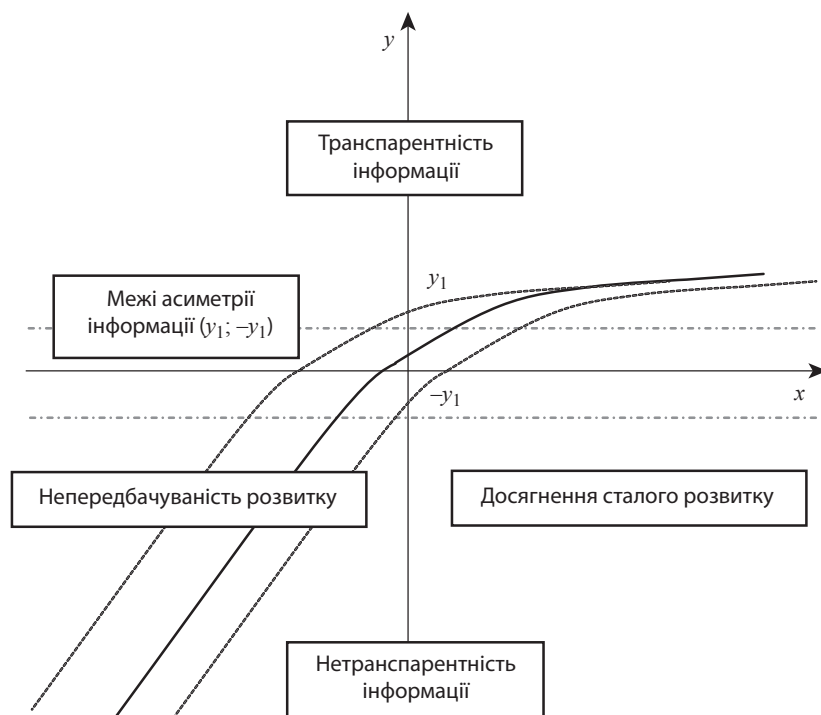

Рис. 1. Модель взаємозв'язку прозорості інформації та сталого розвитку

За наведеною моделлю прозорість – це розкриття релевантної інформації, яка відповідає якісним характеристикам корисної інформації за Концептуальною основою фінансової звітності; нетранспарентність – явище, протилежне прозорості (надання користувачам недостовірної, викривленої інформації, введення в оману стейкхолдерів ринку). Як можемо бачити на рис. 1, прозорість, як нетранспарентність інформації, ніколи не дорівнює нульовому значенню, що, своєю чергою, пояснюється існуванням мінімальних вимог до розкриття звітних показників.

Асиметричність інформації, яка зображена на рис. 1 проміжком ($y_1; -y_1$), є іманентною характеристикою ринку та означає нерівномірність розподілу інформації між стейкхолдерами ринку. Водночас асиметричністю інформації також характеризується часовий лаг на підготовку та оприлюднення звітних показників.

Необхідно навести декілька застережень, які стосуються асиметричності розкриття інформації банківськими установами. Перше пов'язане із використанням банками у своїй діяльності конфіденційної інформації. Така інформація є комерційною таємницею, а її розкриття матиме негативні наслідки для репутації та діяльності банку. Наступне застереження щодо асиметричності інформації банків стосується їх економічної ролі як фінансових установ, які можуть створювати зобов'язання у вигляді приватних цінних паперів, пов'язуючи заощадження та інвестиції. Банки, маючи ліквідні зобов'язання та неліквідні активи, наражаються на ризики і є чутливими до економічних та соціальних потрясінь. У цьому випадку прозорість показників знижує банківську стабільність, оскільки інвестори у випадку збільшення ризиків вимагають вищих прибутків [6, с. 61].

Також відзначимо, що при тривалій асиметрії інформації з боку банківських установ стейкхолдери ринку користуються альтернативними джерелами інформації (прогнозами аналітиків, новинами економіки). Як наслідок, утворюється дисбаланс у русі грошових потоків між банками та клієнтами, що призводить до зниження інвестиційної активності та переходу банківської установи у фазу непередбачуваності [3, с. 87]. Так, наприклад, зв'язок між поінформованістю вкладників щодо вартості банківського портфеля активів та ситуацією в банківській сфері загалом був теоретично описаний у праці Е. Бітті та С. Ляо (*A. Beatty, S. Liao*) «Фінансовий облік у банківській сфері: огляд практичної літератури» [12]. У цьому контексті варто зазначити, що поява на ринку інформації про можливе банкрутство банківських установ, у той час як вкладники не можуть точно передбачити, які з них збанкрутують, призводить до масового вилучення вкладів з банківської системи, що загрожує її стабільності.

З іншого боку, банківські установи зменшують рівень інформаційної асиметрії між ринковими агентами (клієнтами, домогосподарствами і фірмами) завдяки здійсненню фінансового моніторингу, запобіганню зловживанням у фінансових операціях та перевірці стану виконання договірних зобов'язань [12].

У цілому зазначимо, що підвищення прозорості діяльності корпоративної структури через призму забезпечення прозорості й відкритості руху інформаційних потоків на ринку є джерелом зниження інформаційної асиметрії та в кінцевому результаті вносить вклад у досягнення нею сталого розвитку завдяки збалансуванню інтересів стейкхолдерів на ринку.

Єрізні підходи до вимірювання рівня прозорості. Одним із варіантів внутрішньої оцінки корпоративною структурою власного рівня прозорості є її визнання як нематеріального активу. Втім, варто звернути увагу на той факт, що у фінансовому обліку та звітності витрати на досягнення прозорості визнаються витратами звітного періоду. Визнати прозорість активом можливо лише в управлінському обліку з визнанням за фактичною собівартістю з капіталізацією витрат на підвищення рівня прозорості та з віднесенням на витрати поточного періоду витрат, пов'язаних з її підтриманням. Прозорість впливає на розмір гудвілу та є однією з його складових частин, але в цьому відношенні вона буде відображатися у фінансовій звітності лише при об'єднанні бізнесу [5].

Щодо зовнішньої оцінки прозорості діяльності та розкриття інформації корпоративної структури, варто зазначити, що існують різні методики. Серед них можна виокремити такі: методика соціальної звітності, індексний і рейтинговий методи. Одним з найбільш популярних і міжнародній практиці узагальнення якісних характеристик прозорості є побудова Індексу на основі бальної оцінки показників прозорості.

В Україні дослідження інформаційної прозорості публічних акціонерних товариств, зокрема й комерційних банків, здійснюється рейтинговими агентствами ТОВ «Кредит-Рейтинг», ТОВ «Рейтингове агентство «ІВІ-Рейтинг», ТОВ «РА «Стандарт-Рейтинг» у рамках дослідження систем корпоративного управління. Наприклад, за методологією рейтингової оцінки корпоративного управління комерційних банків ТОВ «Рейтингове агентство «ІВІ-Рейтинг» аналізуються дані офіційних сайтів банків, сайтів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (у тому числі й загальнодоступна інформаційна база даних Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку про ринок цінних паперів), міністерства юстиції України, Єдиного державного реєстру судових рішень, дані Агентства з розвитку інфраструктури фондового ринку України. З внутрішніх банківських документів, які використовуються для дослідження, аналізуються такі: статут, положення про загальні збори акціонерів, положення про наглядову раду, положення про ревізійну комісію, протоколи загальних зборів акціонерів, кодекс корпоративного управління. У структурі оцінки аналізуються такі блоки: захист прав акціонерів, наглядова рада, менеджмент, аудит та контроль, розкриття інформації та прозорість, власні ініціативи та взаємодія з регулятором [8]. Так, у березні – квітні 2016 р. ТОВ «Рейтингове агентство «ІВІ-Рейтинг» аналізувалися дані 111 діючих на той час комерційних банків. За результатами дослідження було встановлено, що посилення регуляторних вимог (за рахунок вимоги

щодо публікації інформації про структуру власності та результати діяльності) сприяло покращенню рівня корпоративного управління в банківських установах. Однак навіть за цих умов середньозважений рівень відкритості банків України склав всього 60,7%. Це свідчить про наявність значного ризику для акціонерів, інвесторів і стейкхолдерів (рис. 2).

Відповідність критеріям прозорості розкриття інформації комерційними банками за 2016 р.

■ Кількість банків, що задовільнили критерію

Рис. 2. Інформаційна прозорість комерційних банків в Україні

Джерело: складено за [7].

ВИСНОВКИ

У процесі наукового дослідження розглянуто сутність поняття «прозорість». На основі аналізу особливостей реалізації концепції сталого розвитку в діяльності корпоративних банківських структур проаналізовано зв'язок між рівнем досягнення корпоративною банківською структурою сталого розвитку та рівнем банківських ризиків.

Досліджено склад користувачів консолідованої фінансової звітності банківської групи та запропоновано їх класифікацію. Розроблено теоретичну модель взаємозв'язку між рівнем прозорості показників банківської корпоративної структури та досягненням нею сталого розвитку. Обґрунтовано пряму залежність між зазначеними категоріями та розглянуто застереження щодо асиметрії інформації банківських установ.

Напрямами подальшого наукового пошуку, на думку автора, може стати дослідження системи двосторонніх комунікацій між корпоративною структурою та її користувачами; розробка комплексної системи оцінок прозорості та її впливу на сталий розвиток корпоративної структури. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Балашова Н. Н., Мелихов В. А. Организационно-методические подходы к разработке учетной политики для целей формирования когерентно-интегрированной отчетности агропромышленных холдингов. *Вестник Волгоградского института бизнеса «Бизнес. Образование. Право»*. 2014. № 2 (27). С. 99–104.
2. Батырова Н. С. Информационно-аналитическое обеспечение стратегии устойчивого развития компании: дис. ... канд. экон. наук: 08.00.12. М., 2014. 206 с.

3. Бусько К. А. Банківська діяльність зв'язок асиметрії та транспарентності інформації. *Вісник КНТЕУ*. 2015. № 5. С. 82–94.

4. Васильчук І. П. Сталий розвиток як нова стратегія комерційних банків. *Економічний часопис-XXI*. 2015. № 155. С. 105–108.

5. Грицук І. Ю. Финансовая отчетность консолидированных групп как фактор транспарентности бизнеса. URL: <http://rep.polessu.by/bitstream/112/2075/1/38.pdf>

6. Івасів І. Б. Кількісні і якісні аспекти відкритості та транспарентності банків. *Фінанси, облік і аудит: зб. наук. пр. КНЕУ ім. Вадима Гетьмана*. 2006. № 7. С. 60–70.

7. Корпоративне управління в банках України 2016. URL: <http://ibi.com.ua/UK/ratings-research-and-analytics/korporativne-upravlinnya-v-bankakh-ukrajni-2016.html>

8. Методологія оцінки рівня корпоративного управління. URL: http://www.credit-rating.ua/img/st_img/Methodology/RCG_method.pdf

9. Озеран А. В. Теорія та методологія формування фінансової звітності підприємств: монографія. Київ: КНЕУ, 2015. 471 с.

10. Пилипенко Л. М. Система публічної звітності корпорацій в умовах постіндустріальної економіки. URL: http://nasoa.edu.ua/wp-content/uploads/zah/pylypenko_dis.pdf

11. Потриваєва Н. В., Кореновська Т. О. Прозорість як забезпечення повноти висвітлення інформації у фінансовій звітності. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 8. С. 1169–1171.

12. Financial accounting in the banking industry: A review of the empirical literature Anne Beatty and Scott Liao. *Journal of Accounting and Economics*. 2014. Vol. 58. Issue 2. P. 339–383.

Науковий керівник – Коблянська О. І., кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і аудиту Університету банківської справи (м. Київ)

REFERENCES

- Balashova, N. N., and Melikhov, V. A. "Organizatsionno-metodicheskiye podkhody k razrabotke uchetnoy politiki dlya tseley formirovaniya kogerentno-integrirovannoy otchetnosti agroprymyshlennykh holdingov" [Organizational-methodical approaches to the development of accounting policies for the purposes of the formation of the coherently integrated reporting, agro-industrial holdings]. *Biznes. Obrazovaniye. Pravo*, no. 2 (27) (2014): 99-104.
- Batyrova, N. S. "Informatsionno-analiticheskoye obespecheniye strategii ustoychivogo razvitiya kompanii" [Information-analytical approach to the development of the company's sustainable development strategy].

lytical support of the sustainable development strategy of the company]. *Dis. ... kand. ekon. nauk: 08.00.12*, 2014.

Busko, K. A. "Bankivska diialnist: zviazok asymetrii ta transparentnosti informatsii" [Banking: the relationship of information asymmetry and transparency]. *Visnyk KNTEU*, no. 5 (2015): 82-94.

"Financial accounting in the banking industry: A review of the empirical literature Anne Beatty and Scott Liao". *Journal of Accounting and Economics*. Vol. 58, no. 2 (2014): 339-383.

Gritsuk, I. Yu. "Finansovaya otchetnost konsolidirovannykh grupp kak faktor transparentnosti biznesa" [The financial statements of the consolidated groups as a factor of transparency of business]. <http://rep.polessu.by/bitstream/112/2075/1/38.pdf>

Ivasiv, I. B. "Kilkisni i yakisni aspekty vidkrytosti ta transparentnosti bankiv" [The quantitative and qualitative aspects of openness and transparency of banks]. *Finansy, oblik i audyt*, no. 7 (2006): 60-70.

"Korporatyvne upravlinnia v bankakh Ukrainy 2016" [Corporate governance in banks of Ukraine 2016]. <http://ibi.com.ua/UK/ratings-research-and-analytics/korporativne-upravlinnya-v-bankakh-ukrajni-2016.html>

"Metodolohiia otsinky rivnia korporatyvnoho upravlinnia" [The methodology of evaluation of the level of corporate governance]. http://www.credit-rating.ua/img/st_img/Methodology/RCG_method.pdf

Ozeran, A. V. *Teoriia ta metodolohiia formuvannia finansovoi zvitnosti pidprijemstv* [Theory and methodology of formation of financial reporting]. Kyiv: KNEU, 2015.

Pylypenko, L. M. "Systema publichnoi zvitnosti korporatsii v umovakh postindustrialnoi ekonomiky" [Public reporting system of corporations in the post-industrial economy]. http://nasoa.edu.ua/wp-content/uploads/zah/pylypenko_dis.pdf

Potryvaieva, N. V., and Korenovska, T. O. "Transparentnist yak zabezpechennia povnoty vysvitlennia informatsii u finansovii zvitnosti" [Transparency as ensuring completeness of information in the financial statements]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*, no. 8 (2015): 1169-1171.

Vasylichuk, I. P. "Stalyi rozvytok yak nova stratehiia komertsii-nykh bankiv" [Sustainable development is a new strategy for commercial banks]. *Ekonomichnyi chasopys-XXI*, no. 155 (2015): 105-108.

УДК 336

ВПЛИВ РЕФІНАНСУВАННЯ НА КРЕДИТНИЙ ПОРТФЕЛЬ БАНКІВ: ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ТА МОДЕЛЮВАННЯ

© 2017 КОПТЮХ О. Г.

УДК 336

Коптюх О. Г. Вплив рефінансування на кредитний портфель банків: теоретичні аспекти та моделювання

У статті вперше побудовано теоретико-прогностичну математичну модель впливу рефінансування на кредитний портфель банків в Україні за 2006–2016 рр. Дане дослідження базується на теоретичних засадах щодо використання показника вільного резерву банків як індикатора для залучення рефінансування як на міжбанківському кредитному ринку, так і з боку центрального банку, з подальшим його впливом на кредитний портфель. На основі отриманих результатів зроблено висновки щодо оцінки дій Національного банку України при використанні рефінансування як інструменту забезпечення банків достатньою ліквідністю; розроблено ряд конкретних пропозицій щодо вдосконалення цього процесу. Застосовуючи регресійно-кореляційний багатofакторний і парний аналіз, розраховано достовірні оцінки впливу рефінансування на кредитний портфель банків, а також побудовано прогностичні тренди до 2018 р.

Ключові слова: модель впливу рефінансування на кредитний портфель банку, вільний резерв банків, регресійно-кореляційний аналіз.

Рис.: 5. **Табл.:** 4. **Формул.:** 10. **Бібл.:** 10.

Коптюх Олена Григорівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри банківської справи, Київський національний економічний університет ім. В. Гетьмана (пр. Перемоги, 54/1, Київ, 03680, Україна)

E-mail: elenkoptuh@gmail.com

УДК 336

Коптюх Е. Г. Влияние рефинансирования на кредитный портфель банков: теоретические аспекты и моделирование

В статье впервые предложена теоретико-прогностическая математическая модель влияния рефинансирования на кредитный портфель банков в Украине с 2006 по 2016 гг. Данное исследование базируется на теоретических посылах относительно использования показателя свободного резерва банков в качестве индикатора для привлечения рефинансирования как на межбанковском кредитном рынке, так и со стороны центрального банка, с последующим его влиянием на кредитный портфель. На основе полученных результатов сделаны выводы относительно оценки действий Национального банка Украины при использовании рефинансирования в качестве инструмента стабилизации банковской ликвидности; разработан ряд конкретных предложений по совершенствованию этого процесса. Применяя регрессионно-корреляционный многофакторный и парный анализ, рассчитаны достоверные оценки влияния рефинансирования на кредитный портфель банков, а также построены прогностические тренды до 2018 г.

Ключевые слова: модель влияния рефинансирования на кредитный портфель банка, свободный резерв банков, регрессионно-корреляционный анализ.

Рис.: 5. **Табл.:** 4. **Формул.:** 10. **Библ.:** 10.

Коптюх Елена Григорьевна – кандидат экономических наук, доцент кафедры банковского дела, Киевский национальный экономический университет им. В. Гетьмана (пр. Победы, 54/1, Киев, 03680, Украина)

E-mail: elenkoptuh@gmail.com

UDC 336

Koptiukh O. G. The Impact of Refinancing on the Bank's Credit Portfolio: Theoretical Aspects and Modelling

The article for the first time proposes a theoretical-predictive mathematical model of the impact of refinancing on the banks' credit portfolio in Ukraine from 2006 to 2016. The study is based on the theoretical assumptions about the use of the banks' free reserve as an indicator to attract refinancing both in the interbank credit market and on the part of the central bank, followed by its impact on the credit portfolio. Based on the results obtained, conclusions have been made on the evaluation of actions of the National Bank of Ukraine, using refinancing as a tool for stabilizing bank liquidity; a number of concrete proposals in order to improve this process has been elaborated. Using the regression-correlative multi-factor and pair analysis, reliable estimates of the impact of refinancing on the credit portfolio of banks have been calculated, as well as the predictive trends until 2018.

Keywords: model of the impact of refinancing on the bank's credit portfolio, free reserve of banks, regression-correlative analysis.

Fig.: 5. **Tbl.:** 4. **Formulae:** 10. **Bibl.:** 10.

Koptiukh Olena G. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Banking, Kyiv National Economic University named after V. Hetman (54/1 Peremohy Ave., Kyiv, 03680, Ukraine)

E-mail: elenkoptuh@gmail.com